

Slobodan Brkić

Slobodan Brkić član STK"AS"-Požarevac.Osnivač sa pok.S.Marićem tiplerskog sporta na Balcanu.Osnovali smo YUTS 1975

god.u Požarevcu.Prvi sam išo u Englesku i uvezo golubove od Jek Bodena-u daljem tekstu.Do sada imam preko 100 rezultata

sa njima i nagradjen sam PLAKETOM-Takođe sam i POČASNI ČLAN YUTS-a.Najveći rezultat sa seniorima 18.32 tri puta sam

preleteo 18 sati sa juniorima 15.55.Najdraži trofej TRAJNO VLASNIŠTVO: KUP KRALJA i KUP "STEVE MARIĆA" tri puta za

redom sam ih osvajao.

" Istina o Boden golubovima u Jugoslaviji"

Prvi sam sa prostora stare Jugoslavije posetio svetske prvake sa golubovima tiplerima, 1979, imao sam sreću da me primi

najbolji golubar sveta Dzek Boden i Majk Kamplin. O ovoj poseti sam pisao u casopisima "Dobro jutro" i "ZOV". Tada u to vreme

su bili letovi bez imalo hemije, bilo je nesto od preparata na bazi glikoze i tonik. Tada su golubovi leteli 20:40 i 20:20, prvi

primerci su bili kafeni, beli, zeleni spicasti i vrlo malo plavih je bilo. Tada sam kupio tri para golubova i to, jedan par za mene i

dva za Stanka Ilića. Ja sam zadržao Kamplin muzijaka (leteo 19:20) diplomu jos posedujem, i zenku cistu Boden zelenu

spicastu. Ostala dva para su završila kasnije kod Belica u Kikindi.

Moj par je godinu dana bio kod pokojnog Stevana Maric na lezenju, jer je on meni prve tiplere dao. Posle sam ih ja preuzeo i

polkonio mlade d njih Stanku Ilicu (sa njima je leteo rekord STV), Sljivcu iz Osjeka, Milanu Jellicu – Novi Sad.

Od 80-te do 83-ce ove ptice su dominirale sa visokim letovima, preko 18 sati i prvi put se gledao nocni let, ali mojim neznanjem

sam dobijao nule, jer jedan golub mi je uvek padao posle sat vremena (takozvani Hitler). Kasnije su potomci ovih golubova

ubacivani u srpske visokoletace kod pokojnog Vladana Tomovica i Jove Mijatovica, Boze Djelica u Beogradu i td. Sa

potomcima, njihovim sam napravio preko 70 rezultata, a najvece vreme je 16:58. Poslednje dve godine sam preleteo tri puta 18

sati, sa zenkama starosti godinu dana. Mislim, posle trideset petogodišnjeg iskustva da boljih ptica od Boden golubova nema,

za nocne letove. Brica je obrijao sve golubare. Shannon, svaka mu cast ali uz danasnju hemiju i preparate.

Posle mene u Englesku je isao Stanko Ilic, Mirko Milovic, Sava Maksimovic i Marijan Ugarkovic. Kod Marijana je cak bio otac i

majka svetskim rekorderima od 20:20, a zavrшили su zenka mu je pobegla, a muzijak je prodat u Bor. To je sve bilo do 1984.

Znaci izvori Bodeni su leteli : Kikinda, Sombor, Novi Sad, Osjek, Poľarevac, Zemun ,Bor i td. Cak najbolji tipleras Evrope, sem

Engleske, Kis Kovac (po mom misljenju) leti od plavog beloglavog goluba iz Pozarevca (S.Maric 49.1), Contijeva zenka u kojoj

ima (Kanalas, Kozomora, Belic, Brkic, koja je bila kod mene) zeleni muzjak(Kanalas ? Belic) bez prstena i jedan plavi. Znaci da

i ovim golubovima osnov su Boden, 3 puta preko 20 sati.

Pokojni Stanko Ilic, preko moje malenkosti, stupa u kontakt sa Arturom Njutnom, i od njega kupuje golubove za Cetojevic Jovu

iz Novog Sada. Nastaje konflikt i Jova ne uzima golubove i Stanko ih preprodaje (Stankijevic, Kincec itd.) Tada je meni doneo

brata i sestru od Kenn Burges, leteli 18 sati, loza cist Boden. Kasnije su mnogi drugi uvozili golubove iz Holandije, Nemacke itd.

To je prava istina o Boden golubovima u Jugoslaviji.

GARANCIJA ZA TRAJNE LETAČKE SPOSOBNOSTI,

U mnogim knjigama i tekstovima uvek se pominje i ponavlja ako se žele dobiti dobri letački rezultati i postići uspeh treba

obezbediti vlastito letačko-matično jato golubova.

Mnogi autori i pisci ovakvih saveta nisu uspeli u potpunosti to objasniti. I pored toga ja želim čitaocu dati par dobrih saveta iz

vlastitog iskustva. Pri tome ne mogu da izbegnem par stručnih izraza iz oblasti teorija nasledja kao što su :chromosomi-nosioci nasleđa, Genenasledne faktore, Heterozon-polne nosioce nasleđa(golub xx, golubica xo).

Kada se pare dva goluba dobijaju se naslednici koji nose u sebi kombinacije gena oba goluba. Samim tim ne nasleduje samo

spoljne osobine oca ili majke kao što su boja instikti, a to su karakterne osobine i prirodni nagoni (ovo je važno jer ima među

njim zdravih i dobro ležećih golubova).

Golubovi po polnosti poseduju i razni broj hromozoma. Golub poseduje 80 nosioca nasleđa, golubica 79. Ova razlika se može

objasniti time što za nasleđivanje polova uslovljava golub jer poseduje 1. polni hromozom više od golubice. Već ovaj podatak

daje goluba kroz ovaj polni gen višu mogućnost uticaja na sinove kao i na kćerke. Golubica može da utiče samo na sinove. To je

uslovljeno njenim heterozomom.

Kada se spoje parenja oba polna gena kombinacija golubice je u stanju da svoj X hromozom prenese na sina što znači da ona

može uticati i manipulirati samo sa muškim potomcima.

Nastane li prilikom parenja i ženka ona nasleđuje gen – polni heterozom od majke. Iz ovih podataka izlazi zaključak da bi se

dobilo dobro vlastito jato potrebno je jedan dobar golub iz dobre letačke linije.

Moja vlastita linija engleskih tiplera nastala je od jednog goluba leteo (19.20 i 19.05) uveženog i dve ženke iste loze.

Ovaj golub iz Engleske potiče iz jedne loze, čiji su se potomci kroz duži period pobeđivali na takmičenjima u dužini leta i

pokazivali se kao izvanredni letači sa vrhunskim rezultatima. u letenju. Oni su bili pobednici na mnogim takmičenjima.

Golubica sa kojom sparivao pomenutog goluba uzeta je iz jata mog prijatelja, a takođe potiče iz iste loze. Tako sam ja kao

početnik imao izvanredne uslove i omogućeno mi je da dobijem dobre letače, jer sam imao dobar početni materijal. Kroz često

parenje dobio sam nakon prve godine više polusestara i polu braće. Moja prva generacija je na kraju kroz selekciju koju sam

primenjivao samo na principu letenja. davala odlične letačke rezultate. Leženje i parenja sam vršio samo na letačkim

kriterijumima.

Ovaj postupak sam primenjivao u nekoliko generacija genotipova. Danas mogu reći da imam rasplod za moj čitav golubarski

period bez potrebe da ih uzimam iz nekih drugih loza i da gubim u rezultatima u letenju ili da doživim degeneraciju kroz leženje.

Dogodili se da doživim veće gubitke(bolest,napad,grabljivica itd)onda bih pokušao da ovo nadoknadim isključivo iz loze-jata

golubica,koje su parene na početku.

MUŽJAKE iz jata golubice ne bih nikada uzimao pa nemojte ni vi to činite ako imate sličnu lozu golubova kao ja.Jer kada bih

ubacio mužjaka -a ne golubicu dobio ih potpun novo jato.

Po mome mišljenju genetski materijal se može najbolje sačuvati ako se duži niz godina vrši ukrštanje samo sa jednom

lozom.Ako se upotrebljavaju srodne golubice za ukrštanje ne postoji opasnost da se postojeća linija loza uništi jer na čerku

uticaj ima samo golub sa početnim njegovim heterozomom.Mušjaci mogu uslovljavati oba pola zajedno.Zbog toga ne koristiti

muškarce jer mogu da prenesu genetski materijal svoje majke.

Nadam se sa mojim izlaganjem dovoljno objasnio kako da ne dođe do unošenja stranog genetskog materijala u vlastitu

liniju.Ako bi vam se to dogodilo onda bi ukrštanjem i parenjem mladih uništila vlastita linija a isto tako bi bila uništeni predhodni

dugogodišnji naponi,.

Zašto je linija i rasa(LOZA) tako važna.Uzgajivači koji su to pokušali objasniti mogli su to lako učiniti samo ako su sa takvim

golubovima učestvovali na takmičenjima. Za početnike odgovor nije tako prost.Jedan letački tim golubova,koji leti u različitim

visinama i čija slika letenja nije ujednačena,postaju pre umorni pa zbog toga sleću pre vremena.Drugačije je sa jatom golubova koji imaju isti letački stil i koji lete u istoj visini.

Svako ko želi da godnama postiče dobre rezultate u letenju sa golubovima mora se truditi da uzgajaju golubove koji imaju što

više zajedničkih osobina. Na kraju da bi se to postiglo mora se imati dobra vlastita linija i matično jato iste loze.

DA BI RAŠČISTILI OKO POSETE ENGLISKIM GOLUBARIMA

(1984.godina)

Sava Maksimović u daljem tekstu izneo mi sledeće:

POSETA ODGAJIVAČIMA ENGLISKIH TIPLERA U NEMAČKOJ,HOLANDIJI I

VELIKOJ BRITANIJI (ENGLSKOJ)

Početak juna 1984g. krenuli smo put Engleske Marjan Ugarković sa suprugom i ja sa suprugom. Putovali smo automobilom

Reno 4. Od Zemuna do Bristola ima oko 2500km. U Bristolu nas je na ulazu u grad čekao Džon Kalen.

Krenuli smo jedno jutro i prva stanica bio je Zagreb. Tamo smo po dogovoru posetili mog prijatelja Atilu Dubca koji je pustio

tiplere za utakmicu. Utakmicu su sudili Dušan Stankijević i Branko Radivojkov iz Šida. Tu su bili prisutni i tipleraši iz Zagreba Iko

Gostović, Olivio Diskordija i Vladimir Šeg. Vlada se iznenadio kada je video naš auto, i nije mogao da veruje da na tako dug put

idemo sa tako malim autom. Ponudio mi je njegov „Alfa Romeo“. Zahvalio sam Vladi i ipak smo nastavili našim prevozom.

Dnevno sam vozio oko 600 do 800km, spavali smo posle svake takve etape.

Prvi koga smo na tom putu posetili bio je H. Kaupšfer u Dorstenu u Nemačkoj. Primio nas je lepo i kod njega smo se zadržali

nekoliko sati. Golubarnik mu se nalazi u dvorištu a takmičari su na tavanu u lepim boksovima. Na krovu se nalazi mali trem za

učenje mladih i takmičenje. Nudio nam je golubove na poklon ali nismo mogli da prihvatimo jer smo išli dalje za Holandiju.

U Nemačkoj smo posetili Šilera i Toni Fajdea. Svi oni imaju veoma lepe golubarnike i još lepše golubove. Obično imaju po 8 do

10 pari u priplodu. Od njih trojice najduže smo se zadržali kod Šilera. On ima vrlo prostrane boksove u priplodu za svaki par

golubova. Ispred tih boksova nalazi se veliki trem. On je najbolji takmičar a njegovi tipleri su iz loze „Gordon Hjuž“.

Rastali smo se od njih i nastavili put u Holandiju u posetu N. Krefmajeru. Kada smo stigli kod Krefmajera, tri mužjaka letela su

trening. Spremao je jato za „Najduži dan“. Imao je svega četiri mužjaka. Jedan je ostao u boks, i leti u treningu sam da bi pratio

ekipu i eventualno mogao da zameni nekog iz ekipe. Krefmajer je tada u priplodu imao pet pari tiplera, četiri takmičara, nekoliko

mladih i i pet dropera. Ukupno 25-30 golubova, a tada je bio prvak kontinenta (naravno, bez Engleza). Njegovi tipleri su tada bili

uglavnom u crvenoj boji.

Posle posete Krefmajeru, trajektom smo prešli Lamanš i iskricali se u Doveru. Sada vozim levom stranom. Na putu za Bristol prošli

smo kroz London oko 10 časova. Tada je najveća saobraćajna gužva. U Bristolu čekao nas je Džon Kalen, on je tada bio sekretar

NTU.

Kod Kalena smo ostali nedelju dana. To smo iskoristili da posmatramo njegove treninge. Mi smo sa Kalenom obilazili golubare,

posmatrali treninge i „učili“ kako treba hraniti golubove takmičare kao i priplod. Džon Kalen ima lozu tiplera „Džos Dejvis“. To je veoma priznata loza tiplera. On je saradivao sa poznatim i uspešnim tiplerašima kao što su Sem Bilingem i Džim Vestikost. Ova

loza tiplera odlikuje se odličnim letom, dobrim zdravljem i dobrom operjanošću.

Kalen nas je vozio u Birmingem da posetimo Pola Bovdena i Džek Bodena.

Kod Pola Bovdena smo stigli ujutro i proveli pre podne u prijatnom razgovoru. Pol ima lozu „Boden“ tiplera koji spadaju među

najbolje u svetu. Pol ima najlepší golubarnik sa boksovima za matično jato, pojedinačnim boksovima za takmičare i grupnim boksovima za mlade. „Droperi“ su u drugom delu golubarnika. Ima ih oko 25-30 komada. Ispred golubarnika nalazi se kupatilo od

betona za „dropere“.

Posle ručka krenuli smo svi zajedno kod Bodena. Boden je tada bio stariji čovek, što bi mi rekli „deda“. Kada smo stigli kod Džek

Bodena (koji je do tada bio dva puta prvak sveta sa rezultatima 20.20 i 20.40 sati) letelo je jato mladih. Leteli su lepo i veoma

visoko. Pitao sam Bodena da li su na dijetalnoj hrani i kako onda tako visoko lete. Odgovorio mi je da je malo pojačao hranu da

lepše lete jer smo mi javili da ćemo doći.

Kada sam video njegov golubarnik imao sam utisak da je sagrađen pre 50 godina od starih dasaka i ako uđemo nas nekoliko da

će se srušiti. U golubarniku sa leve strane nalaze se boksovi za priplod a sa desne strane na ekserima visi 10-15 merica razne

veliĉine koje služe za doziranje hrane.

Kada sam video njegove golubove, zaboravio sam na stari golubarnik. Do tada nisam video lepše tiplere, a verovatno ni bolje

letaĉe. Malo je vremena i mesta da se opišu ti golubovi koji su do tada leteli dva svetska rekorda.

Pol Bovden nam je ispriĉao jednu zanimljivu anegdotu vezanu za prvi rekord 20.20 sati. „Tada je Boden hteo da leti 19-20

sati. Pošto je Boden navikao da posle ruĉka malo odmori, otišao je da odspava. Mi smo videli da golubovi još sveže lete i da

mogu da lete više od 19-20,pa smo se dogovorili da vratimo sat u nazad,60 minuta a da ne govorimo Bodenu.Kada je Boden

prekinuo let svi smo skočili i čestitali mu svetski rekord.On se našao u čudu,a onda smo mu rekli da smo vratili sat i da su

njegovi golubovi umesto 19.20 leteli 20.20.Naljutio se zbog toga i hteo da poništi rezultat“.

Pol kaže da je Boden kao mladić bio vrlo prgav i nije trebalo mnogo da se potuče sa nekim.Boden je po zanimanju bio

berberin.Ispričaću Vam još jednu anegdotu.Moj kum,isto tipleraš,Zeković Miodrag-„Mićola“ je po zanimanju berberin-

„brica“.Kada sam mu po povratku u Zemun pričao o Bodenu,i njegovom svetskom rekordu odgovorio mi je „Eto vidiš i kod njih je

„brica“ najbolji“.

Složit ćete se,vrlo duhovita opaska.

Sava Maksimović-Zemun

011-2619-448

062-9650567

ISTINA O BODEN PTICAMA NA BALCANU:

Ovom prilikom hteli smo se da se podsetimo pokojnog Stanka Ilića i njegovog odlaska u Englesku kod tada svetskog rekordera Džek Bodena . Tekst koji sledi objavljen je 1991 godine u časopisu “Golubarstvo*.

Autor teksta je pokojni Stanko Ilić

POSETIO SAM SVETSKOG PRVAKA

Boravio sam u Engleskoj u aprilu 1980. godine, u poseti kod najboljih odgajivača engleskih tiplera i svetskog prvaka

Džeka Bodena , kojem su tri goluba letela 20 sati 40 minuta 1976 godine i koji već duže vreme redovno pobeđuje na

takmičenjima. Zatim kod Majk Kamplina jedinog koji je prošle godine uspeo da pobedi Bodena sa letom od 19sati 43

minuta. Obišao sam u Wolverhampton i MC. Donalda koji je bio treći u ukupnom plasmanu od prošle godine sa

rezultatom od 19 sati i 10 minuta. I na kraju Tony Pinchens, koji je imao rezultat od 19sati 01 minut sa četvrtim mestom

u ukupnom plasmanu . Kod Pinchensa sa nalazi Bodenov mužijak koji je leteo 20 sati i 40 minuta . Svi odgajivači u

Wolverhamptonu i okolini imaju isti tip golubova i svi su poreklom od Bodena. Ovu rasu koja je najrasprostranjenija u ovom delu Engleske Boden je dobio ukrštanjem tri vrste tiplera To su golubovi sa svetlim osnovama mahom vrapčaste

boje. zeleni i srebrno-plavi. mada podmladak tih golubova leže i plave, plavo špicaste. Uz predhodnu najavu sam stigao

do gos Bodena u Birmingen , srdačno me je primio i počastio čajem i kolačima, a potom smo povel razgovor o

golubovima, ishrani, treningu i svemu što me je interesovalo. Do sada sam imao mišljenje da engleski odgajivači nerado

pričaju o svojim golubovima i načinu rada , međutim ubrzo sam promenio mišljenje jer sam se uverio da to nije tačno

.Sve Što sam pitao i što me je interesovalo. na sve sam dobio odgovor.

Pokazali su mi hranu kojom hrane golubove kao i kada i kako hrane. Gospodin Boden ml je objasnio način leta,

značaj primarnih pera kod tiplera. Način ishrane kako mladih tako i u treningu .Pošto sam stigao oko 14 časova kod

Bodena, želeo sam da vidim golubove u letu. Iznenadilo me je to da oni ne puštaju tiplere pre 15 časova i 30 minuta na

let, a lete skroz do 23-24 časa. Tek tada se pale svetla na golubamiku, puštaju se droperi (ni kod jednoga odgajivača

nisam našao belo repne-droper), i tek tada golubovi silaze. U slučaju da koji golub iz jata nastavi let noću, nestane

kada je dat znak sa drugim pticama iz jata, taj se odmah odvaja i uništava.

Kod engleskih odgajivača koji odhrane u toku godine oko 60 komada mladih svega 8-10 komada su 'dobri* Iz ovoga

možete videti kakva je kod njih stroga selekcija.

NI jedan golub ne sme ni jednom da pogreši. Ako koji pogreši nikada ga vise nećete videti u jatu za pripreme za

takmičenje.

U prijatnom razgovoru brzo je došlo 16 časova i Boden je pustio tri komada da lete, jedan golub iz jata koje priprema

za takmičenje je uvek beo sa špic crnim krilima i sitno prskan po vratu, dok su preostala dva vrapčaste boje. Ovakva jata

sa po tri goluba u boksovima Boden ima tri. Jedno je jato staro dok su ostala dva mlada i u svakom jatu je po jedan

ovakav beo golub. Jedno jato od tri komada pištavaca letelo je 12 časova i to mi je ustupio gosp. Boden. Čak mi je

jednog vrapčaste boje poklonio za uspomenu i kazao da ga pustim da leti u Jugoslaviji.

Vreme koje je tih dana vladalo u Engleskoj je bilo vetrovito. Za naše prilike retko koji odgajivač bi se usudio da pusti

golubove da lete po takvom vremenu. Ali u Engleskoj retko kada ne duva vetar. Pitao sam gosp Bodena kako se

ponašaju golubovi na lepom vremenu ,a on mi je objasnio da golubovi lete nisko kao sada, kada smo gledali, ako vetar

duva odozgo na dole ,a ako duva odozdo na gore oni lete visoko Po mirnom vremenu, sto je za njih retko vreme,

golubovi leta čas u velikim visinama čas u srednjem visu. Bođenove golubove sam gledao kako lete do 18 časova i 30

minuta vetar je l dalje duvao, a golubovi su leteli srednje i niže lebdeći. Snagu svojih krila jedino su koristili kada treba da

naprave zaokret ,a zatim bi se opet prepustili lebdenju. Gosp. Boden kao l drugi odgajivaći ne gledaju često svoje jato

kako leti, jedino im više obraćaju pažnju kada dođe vreme spuštanja golubova .Vreme je brzo prolazilo i morao sam da idem

dalje.

STANKO ILIĆ

PRAVILNA ISHRANA ULOGA UGLJENIH HIDRATA U IZDRŽLJIVOSTI LETAČA

Da bi se postigla dobra vremena letača, ljubitelji tiplera moraou dobro da poznaju ulogu atletičarske pravilne ishrane i ulogu

ugljenih hidrata za obezbedjenje izdržljivo- sti – energetske – kod dugih letova.

Na žalost, mnogi aspekti pravilne ishrane letača ili se ne razumeju ili se pogrešno primenjuju. Uradjene su mnoge studije za ljude atletičare u pokušaju da se postignu što bol^i rezultati, putem dijeta i uzimanja ugljenih hidrata. U poslednje vreme sve više

oe pro- učeno kako organizam funkcioniše u uslovima produženih napre- zanja i iscrpljenosti. Pored toga što golubovi poseduju

meha- nizam koji im obezbeđuje lako prevladavanje hipoxie (nedosta- tak kiseonika), niskog vazdušnog pritiska i niskih

temperatura koji ljudi ne poseduju, drugi mehanižmi su slični kao na primer disanje (respiracija), pretvaranje energije putem

procesa ATP (ADENOSINTRIFOSFAT), pohrana i vanje i upotreba iste.

Dobro, kako može dijeta za letače biti modifikovana da zadovolji potrebu za energijom kroz pravilnu ishranu?

U odgovoru na ovo pitanje moramo poći od nekih osnovnih znanja i razumevanja principa vežbi i/ili razmeni materija.

1) Potreba za energijom

2) Ugljenohidratna dijeta i mišićni glikogen

3) Ugljenohidratna dijeta i jetreni glikogen

4) Hrana pre takmičenja

5) Uzimanje ugljenih hidrata za vreme vežbi
Energetski zahtevi
Kada su letači izloženi maksimalnim fizičkim – mišićnim

napreznjima relativno velika količina enegije se dobija razla- ganjem mišićnih i jetrenih rezervi ugljenih hidrata (glikogena)

.Glikogen služi kao osnovno gorivo za vreme vežbi koje traju duže od nekolilo sekundi. Čak, za vreme aktivnosti od dva 1 više

sati, mišićni i jetreni glikogen je osnova za ponavljanje mišićnih kontrakcija. Pored toga što masti obezbeđuju velike količine

energije, za vreme takvih napreznja ako je istrošena mišićna rezerva glikogena, mišićno vlakno se neće kontahovati i letač je

iscrpljen

. Ovaj oblik iscrpljenosti je ograničen na napore – fizičku aktivnost.

Letač u ovoj fazi mora preći na metabolizaciju masnih molekula.

Krvni PH se snižava i prelaz je neverovatno stresan

Na ovom nivou napornog leta, mnogo loše treniranih tletača doseže “zid”.

On se doseže posle 4-8 sati u zavisnosti od njihove fizičke spreme i vremenskih uslova itd.

Interesantno, kad ptica dosegne

“zid” – snaga volje malo može da pomogne, jed- nostavno ne mogu dalje. Njihovi mišići otkazuju.

Svaki dalji pokušaj je ikstremno bolan i iscrpljujući.

Dodatno, nivo šeće- ra u krvi se snižava i počinju da pate od psihološke depresije zajedno sa hipoglikemijom(nedostatak šećera

u krvi).

Da bi "zid" bio pobedjen, letači mogu biti utrenirani tako da "zid" za njih ne predstavlja nikakav problem (da ne postoji).

Trening se sastoji od mnogo sati letenja,

TRIPUTA nedeljno za koje vreme mišićni glikogen se maksimalno iskorišćava i obnavlja na višim nivoima (većim količinama)

sljedeće nedelje.

Na ovaj način pomerate im "zid" intenzivnim letenjem jedne nedelje pre takmičenja, koji sledi sa tri dana niske ugljenohidratne

dijete a tri dana "pre-trpavanjem ugljenim hidratima".

Teoretski, prenapregnuti mišići moraju to nadoknaditi tako što će "usklađiti" veću količinu glikogena. Za vreme napornih

treninga energetske potrebe i brzina sagorevanja mišićnog glikogena može prevazići GOLUBOVE mogućnosti konzamacije

GH (ugljenih hidrata)

Ko rezultat, nivo mišićnog glikogena se snižava svakog narednog dana napornog treninga.

Postepeno, letači mogućnosti se

suzavaju i na kraju i najmanji trening dovodi do iscrpljenosti. Ova hronična iscrpljenost je poznata kao "stalnesa" koja može da se prebrodi pravilnom ishranom i odmorom.

Ovo se dešava kod loše informisanih ljudi i početnika

.U napornim aktivnostima – trajući po nekoliko sati – kontrakcije mišića zavise sve više od CH (glikoza) koja potiče iz jetre a

putem krvi se prenosi.

Generalno, što su duži i naporniji treninzi sve je veće uzimanje glikoze iz krvi za mišićne potrebe.

Radi održanja stalne

koncentracije glikoze u krvi, jetra mora da razlaže više svog glikogena radi proizvodnje glikoze.

Na žalost, količina glikogena u jetri je ograničena i često ne može da zadovolji potrebe mišića za glikozom.

Kao rezultat ovoga, količina glikoze u krvi – za vreme napornih vežbi može opasti sa normalnog od 80-100 mg glikoze u 100

cm³ krvi.

Obzirom da ćelije nervnog sistema zavise isključivo od količine glikoze u krvi – ovakve vežbe induciraju hipoglikemiju koja

utiče na funkcije nervnog sistema i mišićnog tkiva.

U našem posmatranju hipoglikemija se najčešće podavljuje kad su tipleri izloženi maksimalnim fizičkim naporima na temperaturi

od 80°F (27-28°C) i let se skraćuje za skoro 2 sata kod temperaturnih razlika povećanja od (4-5°C). UGLJENOHIDRATNA

DIJETA I MIŠIĆNI GLIKOGEN Mišićni i jetreni glikogen je veoma važan za uspeh u takmičarskim sportovima.

Kako da ste sigurni da vaši letači imaju dovoljne rezerve glikogena pre treninga i/ili takmičenja?

Posle iscrpljujućih vežbi, dijeta koja se sastoji od cca 60% CH je suviše spora da nadoknadi mišićni glikogen*

Nakon produženih vežbi, vašim letačima je potrebno 46-48 sati kako bi povratili količinu mišićnog glikogena – koji su imali pre

početka treninga.

Količina mišićnog glikogena se može povećati iznad normalnog nivoa tako da se prvo “isprazni” iz mišića napornom vežbama, a

potom prehranom visoko CH hranom-dijetom za 3-4 dan

.Povećavajući količinu mišićnog glikogena iznad “normalne” mogućnosti vaših golubova se značajno povećavaju.

Ova beneficija – nadomeštaj glikogena lokalizirana u mišićima koji su bili uključeni u vežbe i naziva se “mišićno-ugljeno-

hidratna super kompenzacija”.

Ako se CH daje pre vežbi samo je malo poboljšanje u količini glikogena.

Dijeta – masna ili proteinska posle napornog vežbanja, takodje daje spore rezultate; nedovoljne za zmenu glikogena u

zamorenim mišićima.

Dali oblik CH utiče na količinu uskladištenog mišićnog glikogena?

Ispitivanja sa radioaktivnim ugljenikom (C^{14}) pokazuju da je veoma mala razlika u kom obliku su CH uneti – svi se na kraju

pojave u krvi kao glikoza.

Čak i fruktoza se pojavljuje kao glikoza i izaziva tipičan glikozno indukovanu reakciju insulina.

Insulin igra najbitniju ulogu u skladištenju (vezivanju) glikogena – mišićima i jetri.

Svaka dijeta, bogata CH – bez obzira na oblik – dovodi do uskladištenja glikogena

No, pošto polisaharidi (kompleks CH) se sporije oslobađaju iz stomaka pa je moguće da imaju produženo stimulatívno dejstvo

na lučenje insulina i podizanje glu- koze u krvi.

Štirak – ka o malted BARLEY (fermentisani BARLEY(ječam) i Moducal (100% Maltidextrin) i odmah svarljivd CH dobijen

hidrolizom kukuruznog štirka) mogu se kori- stiti.

Ja dajem 16 grama (2 kašičice) rastvorene u 30cc vode po ptici – 3 puta nedeljno. To obezbedjuje bolji izvor CH za vezivanje glikogena.

Uz CH druga hrana se mora davati svaki dan.

Na primer 15% proteina, 20% masti 65\$ CH su potrebni za regeneraciju oštećenih mišićnih vlakana, posle vežbanja i zrnevlje

mora biti tako oda- brano da se uklapa u datu formulu.

Samo 0,02 grama po unci težine je potrebno.

Mišljenje je da je, “kost i koža” izglednjanje opa sno i dovodi do oštećenja ne- rava i loše utiče na sistem imuniteta pa može

dovesti do hroničnih infkciskih zaraza

.Kako možete oceniti da je dovoljno akumulirano mišićnog glikogena?

Pošto se veže oko 3 grama vode za 1 gram glikogena, najbolje je pažljivo posmatranje teži- ne i njene promene sa

većom/manjom količinom glikogena u tkivu.

Najbolje je beležiti težinu ptice ujutru pre hranjenja. Bubrezi izbace svu prekomernu vodu iz tela preko noći, jutarnja težina je

najbolji indeks i obe] e- žava fluktuaciju i uskladištenje glikogena i vode. Uz naporne vežbe, normalna težina će biti za 2-3 unce

manja no posle odmora od nekoliko dana i CH prehrane.

SVETSKI REZULTATI

Golub,engleski tipler kao rasa svuda u svetu pa i kod nas afirmisan je kao najbolji letač.

Mnogobrojnizvanični rezultati preko 20

sati to najbolje potvrđuju, kao i svetski rekordIrca H. Shannona od 22,05 sati ostvaren1995. godine. Odgajivači sa ostrva

(Engleska,Vels, Irska) gde je tipler i stvoren kao rasa i gde se zvanična takmičenja organizujuveć 100 godina uglavnom čine

svetsku rang listu rezultata preko 20,00 sati. Naime,Engleska tiplerska unija (NTU) osnovana je 1912. godine. Tokom

stogodišnjegtrajanja, pored više hiljada vrednih rezultata, tipleraši sa ostrva ostvarilis 116 rezultata preko 20 sati. U periodu od

1992 do 2011. godine među elitomsvetskih velikana posebno se izdvaja H. Shannon, aktuelni svetski rekorder, koji je u

pomenutom periodu ostvario čak deset rezultata preko 20,00 sati. Uistom vremenskom razdoblju V. Mignott je ostvario 8, E.

Anslow, aktuelni rekorder Engleske 6 i J. Lamb 5 rezultata preko 20 sati. Međutim, prvi rezultat od 20,00 sati postignut je tek

1963. godine, odnosno 51. godinu nakon osnivanja NTU i prvog organizovanog takmičenja na ostrvu. Uspelo je to W. Lowattu

jednom od pionira tiplerskog sporta u svetu.

Tek krajem prošlog i početkom ovog veka ulistu rezultata preko 20 satievidentirani su i odgajivači iz Holandije, Nemačke i Srbije.

Prvi odgajivač iz Srbije u pomenutu listu evidentiranje 1997. godine. Uspelo je to Boroš Gaboru iz Sente koji je sa svojim

tiplerimaostvario rezultat od 20,00 sati. Treba istaći da su zvanična takmičenja engleskih tiplera na prostorimabivše Jugoslavije

vezana za 1975. godinu, kada je u Požarevcu osnovan prvitiplerski savez JUTS-75. Prvi seniorski rekord ostvario je Miroslav

Đorđević iz Zemuna čije je jato, te 1975. za tiplerski sport na Balkanu istorijske godine, izletelo 12,22 sata, dok je Omer Milošev

iz Kikinde sa rezultatom 13,47 satipostao prvi juniorski rekorder.

I nakon raspada zajedničke nam domovinetiplerski sport u Srbiji u organizaciji postojećih tiplerskih saveza nastavlja

napreduje. Od tada pa zaključno sa takmičarskom 2011. godinom u Srbiji je ostvareno 16 rezultata preko 20 sati. Sa izuzetkom

Velike Britanije ni jedna druga zemlja usvetu ne može se pohvaliti tolikim brojem rezultata preko 20 sati. Još jedan podatak valja

istaći, a koji nanajbolji način potvrđuje vrhunski svetski nivo i šampionske domete koje sudosad ostvarili odgajivača tiplera iz

Srbije. I koliko god da je Srbija mala, utiplerskom sportu je velesila. Na listi nacionalnih rekorda zaključno sa 2011. godinom Srbija se sa rezultatom od 21,01 sati, koji je ostvario Starčević Duško iz Šida, nalazi na trećem mestu. Ispred su Severna Irska

(22,06) i Engleska (21,21) sati. Zatim slede: Nemačka 20,35, Vels 20,32 i Holandija 20,31 sati. Svi pobrojani rezultati ostvareni su

sa golubovima seniorima. Na rang listijuniorskih rezultata u svetu samo Holandija ima rezultat preko 20,00 sati.

Zaodgajivače tiplera iz bivše Jugoslavije interesantan je još jedan podatak, kojipotvrđuje njihov visok stepen posvećenosti u

gajenju engleskih tiplera. Naime,odgajivači tiplera sa prostora bivše Jugoslavije koji su, u potrazi za poslom svoje uhlebljenje

našli u raznim zemljama Evrope i sveta nastavili su i tamo,sa puno uspeha, da gaje engleske tiplere. Nekolicina njih su čak

postali irekorderi svojih novih domovina. Tako na primer Immer Saipi je sa rezultatom 20,35 nacionalni rekorder Nemačke,

Mitrović Dragoljub sa rezultatom 19,18 je seniorskirekorder Austrije, a Dragan Klačar je sa rezultatom 17,01 aktueli

junorskirekorder Austrije. Pok. Dr. Dušan Krnja sa rezultatom 18,07 ostvarenim saseniorima još 1980. godine i juniorskim

rezultatom od 17,55 ostvarenim 1987.godine i dalje je zvanični rekorder Švajcarske. I Oskar Zovich iz Toronta je sa 18,00 sati

zvanični seniorski rekorder Kanade. U Francuskoj je Slaviša Vulićdugo godina bio državni rekorder u obe konkurencijeseniorskoj i juniorskoj, au Austriji su pre Dragoljuba Mitrovića državni rekorderi bili Zlatko Klačar i Dragan Srećković

Od1975. godine pa do danas, u relativno kratkom vremenskom periodu, kraćem od pola veka, odgajivači tiplera iz Srbije uspeli

su da dosegnu do samog svetskogvrha. Sa rezultatima koje je dosad ostvarila Srbija je, izuzimajući Veliku Britaniju, postala

vodećatiplerska velesila u svetu. Za vrhunski tretman Srbije u svetskom tiplerskom sportu najveće zasluge pripadaju Sportskom

tiplerskom savezu Vojvodine, koji sarezultatima koje u kontinuitetu ostvaruje osetno prednjači u odnosu na ostale saveze

uSrbiji. Tabela pregled rang liste koju dajemo u prilogu to na najbolji načinpotvrđuje.

Međutim, za odgajivače engleskih tiplera u Srbiji takmičarska 2011.godina može se sa sigurnošću smatrati jednom od

najuspešnijom, jer je ostvarenočak šest rezultata preko 20 sati i to u godini kada je u svetu ostvaren samojedan takav rezultat.

Tako je Srbija, sa svoja šest rezultata preko 20 sati, nanajbolji način obogatila svetsku dvadesetočasovnu elitnu listu. Koliko

jedužina leta tiplera od 20,00 sati neka magična granica najbolje govori podatakda je u Engleskoj ona dostignuta tek nakon pola

veka takmičenja.

Međutim, zaključno sa 2011. godinom, nakon jednog veka organizovanih takmičenja u Velikoj Britaniji samo je 5 takmičara

uspelo da ostvari rezultat preko 21,00 sati. Njim se pridružio i rekorder Srbije Duško Starčević kao jedini takmičar van

područja Velike Britanije. On je sa rezultatom 21,01 sati postao prvak sveta u prošloj 2011. godini. U sportu ni jedan rekord nije

neoboriv, pa tako ni apsolutni svetski rekord H. Shannon od 22,05 sati. Da nije tako sva buduća tiplerska takmičenja nebi imala

smisla.

U tom nizu vrhunskih svetskih rezultata posebno treba izdvojiti dva takmičara: Lerinc Belu iz Sente i Milošević Radivoja iz

Mirijeva, koji su u jednoj 2011. takmičarskoj godini, zabeležili podva (2) rezultata preko 20 sati. U dosadašnjoj stogodišnjoj

istoriji tiplerskog sporta u svetu uspelo je to još samo trojici takmičara iz Engleske: 1990. godine S. Savers je ostvario rezultate od

20,26 i 20,22 sati, 1995. H. Shannon 20,07 i 20,05 sati i 1999. V. Mignott je ostvario rezultate od 20,21 i 20,18. sati.

Ono što za tiplerski sport u Engleskoj i svetu znači H. Shannon to na prostorijama Srbije, pa i šire nesumnjivo znači Kiš Kovač

Šandor iz Kikinde. On je jedini dosad uspeo da četiri puta ostvari rezultat preko 20 sati. Odmah za njim slede Lerinc Bela sa 3 i

Milošević Radivoje sa 2 rezultata preko 20 sati.

Rang Lista rezultata preko 20,00 sati u Srbiji

R.

BR IME I

PREZIME

KLUB

SAVEZ

GODINA

VREME

LETA

1.

Starčević Duško

Šid

STSV

2011.

21,01 h

2.

Lerinc Bela

Senta

STSV

2011.

20,37 h

3.

Saravorac Goran

Bašaid

STSV

2010.

20,35 h

4.

Kiš Kovač Šandor

Kikinda

STSV

2008

20,31 h

5.

Mačai Gabor

Horgoš

STSV

2004

20,30 h 6.

Kinčeš Ferenc

Senta

STSV

2005

20,28 h

7.

Kiš Kovač Šandor

Kikinda

STSV

2011

20,26 h

8.

Kiš Kovač Šandor

Kikinda

STSV

2004.

20,24 h

9.

Lerinc Bela

Senta

STSV

2007.

20,23 h

10.

Glogovac Milivoj

Zrenjanin

STSV

2010.

20,20 h

11.

Lerinc Bela

Senta

STSV

2011.

20,18 h

12. Milošević Radivoje

Mirijevo

JUTS-75

2011.

20,11 h

13.

Vešović Vojislav

Zrenjanin

TSSCG

2008.

20,05 h

14.

Kiš Šandor Kovač

Kikinda

STSV

2000.

20,05 h

15.

Milošević Radivoje

Mirijevo

JUTS-75

2011.

20,02 h

16.

Boroš Gabor

Senta

STSV

1997.

20,00

Ljubiša Ž. Petrović

PRED TAKMIČARSKU SEZONU-KORISTIĆE MNOGIMA RECEPT MAJSTORA TIPLERSKOG SPORTA

VELEMAJSTOR SA TIPLERIMA.-FERENC KINČEŠ- STK SENTA

Pored bezbroj vrhunskih rezultata u letenja sa tiplerima od 17.18.19 i preko postigao je let od 20.28. časova.,

DRESURA tiplera-smatra Kinčeš je vrlo bitan preduslov za postizanja vrhunskih rezultata. Samo oni golubovi koji savladaju

“uslovni” refleks-tokom dresure ulaze u letačke timove. Dresuru započinje tako što svaki pojedinačno dobija skromnu dozu hrane. Golubove pušta da lete svaki dan(prve nedelje)i to

predveče. Produžavajući postupno dužinu leta uvodi ih u mrak. Svaki koji ne može na dijeti da izdrži ove treninge

eliminiše(likvidira). Pojačavajući dijetalnu hranu količinski golubovi mu lete svaki drugi dan 7-8 sati. Posle 20 TRENINGa obavlja

probni let puštajući ih pre podneva da izlete 15-16 sati. Ovako radi tri nedelje pred takmičenje.

ŠEMA TRENINGA

Dijetalna hrana broj 1.

2 dela ječma., 1 deo sirak ljušten., 1 deo pšenice i 1 deo proso.

Dijetalna hrana broj.2

Dijetalnu hranu broj .1., obogaćuje sa 10% sastojaka: grahorice, graška, kukuruza, uljane repice i kanarinskog semena

Napomena: Ako je vreme isuviše toplo iz mešavine odstranjuje grašak i kukuruz.

Na Dijetalnoj hrani broj 1 golubovi treba da lete od 4 – 5 sati. Ptice lete svaki drugi dan. Kada prodju dve nedelje treninga., prelazi

na hranjenje sa dijetalnom hranom broj 2

Ponekad kada mu zlete u treningu više od predviđenog vremena daje od 3-7 zrna kukuruza. Na ovom hranjenju (dijeta.br.2)

treba da lete od 6 do 12 sati.,

HRANJENJE zadnja tri dana pred utakmicu:

1.dan : 2.kašičice dijetalne br.2 i 1 kašičica takmičarske hrane. Voda sa vitaminima

2.dan 1.kašičica dijetalne hrane br.2 i 2. kašičice takmičarske hrane. Voda sa aminokiselinama.

3.dan 3 kašičice takmičarske hrane(za mužjake 4

Piju čistu vodu.

UJUTRU pred start 2.sata daje 1 kašičicu prosa. Nakon 1/2 sata čista voda.

ARTUR NJUTN-svetski rekorder 1972 Long Day 20.07,

Kao dugogodišnji sekretar NTU A.Njutn je puno vremena posvetio pisanju o iskustvima oko gajenja i treniranja tiplera.Posebno su vredne pažnje njegove preporuke za treniranje mladih tiplera.Po njegovom mišljenju mlade treba odvojiti od roditelja,kada počnu da sleću iz gnezda i sami jedu.To je pravo vreme kada ih treba sa droperima odvojiti u posebno odelenje.Prvih nekoliko dana mladi sa droperima dobijaju hranu koju su jeli sa roditeljima,zatim prelaze na ječam,ovsena prekrupa i pšenice.Njutn je bio protivnik starog načina učenja mladih na ječam,jer na takvoj ishrani mladi ne mogu dobro da lete i da se razvijaju.Gore navedenu mešavinu mladi su dobjali da jedu koliko hoće,nepojedenu mešavinu je sklanjao,a odmah zatim je davao vodu.

Mlade je puštao da šetaju i izlaze na krov,oko pola sata i uvodio ih je sa droperima u kavez.

Zatim su sedam dana leteli uz prisustvu dropera.Za dobre i rasne tiplere ovo je vreme bilo dovoljno da se ujate

Druge nedelje letovi mladih se odvijaju bez dropera,a prekid leta se završavao puštanjem dropera.,U ovom periodu mladi već lete 6-7 sati ali važno da PRIHVATE DRESURU-prekid leta sa droperima. Treće nedelje mladi se hrane zrnastom hranom:1/2 pšenice,i 1/2 sirka.,ali se pre glavnog obroka daje po kašičica mešavine:uljane repice,sirka,belog prosa,semena za kanarinca,oljuštenog ovsa,konoplje,grahorice,nigera i pirinča., Ta mešavina je vrlo važno za kasnije za budfuće duge letove.,Tretmanom ove ishrane mladi se podvrgavaju četvrte nedelje.,i lete svakog trećeg dana od 6 – 8 sati.Zavisnošću od vremena i kondicione pripremljenosti mladih. Preporučuje da se sve vreme vodi evidencija svakog pojedinca iz jata o njegovom ponašanju.

ŠEMA HRANJENJA DVE NEDELJE PRED UTAKMICU

Ponedjeljak: hrana pšenica i sirak. Čista voda

.Utorak: let 5 sati. rana pšenica i sirak. Čista voda.

Sreda: Let 6,5 sati. Hrana : 1.kaf. kašičica semena za kanarinice, sirka i pšenice i približno 9 zrna graška po golubui. Čista voda

.Četvrtak Ista kao prethodni dan

.Petak: Ista kao prethodni dan.

Subota: Lete 9.sati. Hrana pšenica i sirak. Čista voda, stim što im se voda nudi i pre leta.

Nedelja: Hrana pšenica i sirak. Čista voda.

Ponedjeljak: Lete 6.sati. Hrana: 1.kafena kašičica zobne prekrupe(za 3 goluba) kanarinsko seme, (isto kao zobna prekrupa) dopuna obroka pšenicom i sirkom. Čista voda.

Utorak: Kao prethodni dan

,Sreda: Let 6.sati. Hrana kao prethodni dan.

Četvrtak: Hrana: 1.kaf. kašičica uljane repice, 2.kašičice semena za kanarinice, 1.kašičica ovsene prekrupe. 12 zrna graška po ptici. Čista voda

.Petak: UJUTRU u 8.30: 1.kaš. prosa, 2.kaš. kanarinskog semena, 1.kaš. ovsene prekrupe, 12.zrna graorice. Čista voda

UVEČE: u 20.30 Hrana: 1.kaš. prosa, 2.kaš. kanarinsko seme, 1.kaš pšenice, 1.kaš. sirka 9.zrna graška po golubu. Čista voda

.SUBOTA: u 12.sati podne: Hrana: 1.kaš. uljane repice, 1.kaš. prosa. 1.kaš. kanarinskog semena. 1.kaš. sirka, ovsene prekrupe i graorice po volji. Čista voda.

Dva sata pred puštanje dati im malo svarljive hrane da bi pili vodu.